

Besvärliga småvävor - hur man skiljer dem på bladrosetterna

EBBE ZACHRISSON

Många inventerare har säkert haft besvär med att bestämma de småplantor av vävor man möter, speciellt på hösten eller under tidig vår. Då de framför allt växer på öppna hållmarker kan väderleken dessutom innebära att det mesta torkar bort och att mycket få exemplar går i blom.

Det har emellertid visat sig att hårligheten på rosettbladens skaft är olikartad och artspecifik för de fyra småvävorna mjuknäva *Geranium molle*, sparvnäva *G. pusillum*, fliknäva *G. dissectum* och duvnäva *G. columbinum* (fig. 1).

Medan de sporadiska uppgifterna i olika floror i regel avser hårligheten hos stjälk eller blomskäft, illustreras och beskrivs här några karaktärer beträffande bladrosetternas blad (fig. 2).

Åtminstone i delar av östra Uppland förekommer de fyra arterna inom samma eller överlappande utbredningsområden (fig. 3).

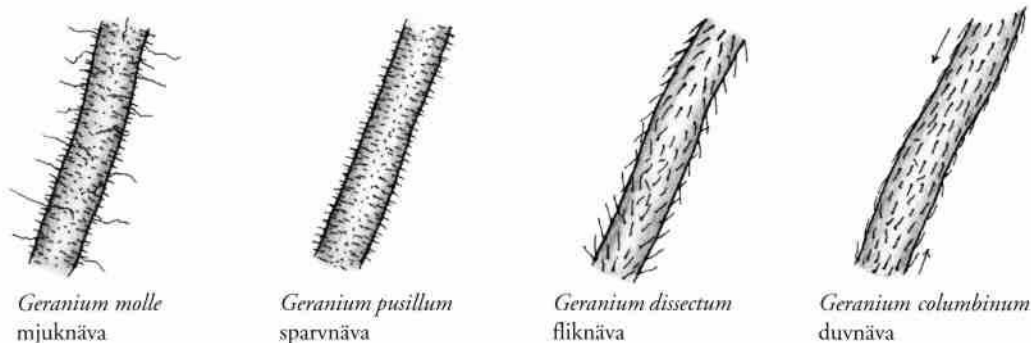
Bladskaftens hårlighet kan bedömas med en vanlig handlupp:

G. molle mjuknäva: Korta, utåtriktade hår och glandelhår, kombinerat med glesare, långa, mjuka hår.

G. pusillum sparvnäva: Mycket korta, tättsittande, utåtriktade hår, uppåt med ökande andel glandelhår.

G. dissectum fliknäva: Något grövre, snett nedåtriktade hår, längst ner uppåtriktade. Glandelhår saknas.

G. columbinum duvnäva: Liggande, tilltryckta hår, på bladskäftets övre del nedåtriktade, på undre delen uppåtriktade. Glandelhår saknas.

Figur 1. Hårligheten på rosettbladens skaft är olikartad hos de fyra arterna.

Bladskivornas utseende ger ibland vissa ledtrådar, även om skillnaderna inte är särskilt stora. De handflikiga bladen är runda i omkrets med mer eller mindre djupt inskurna flikar:

G. molle mjuknäva: Flikar inskurna ungefär till hälften.

G. pusillum sparvnäva: Flikar inskurna till hälften eller något mer.

G. dissectum fliknäva: Flikar inskurna till mer än hälften eller nästan till basen.

G. columbinum duvnäva: Flikar inskurna nästan till basen. Man bör vara uppmärksam på att de inre (yngre) rosettbladen ofta är något djupare flikiga än de yttre (äldre). Hjärtbladen är helbräddade, runda eller njurformade.

Hos **blommande plantor** har stjälken i regel en hårlighet, som är likartad med den som beskrivits för rosettbladens skaft. Blomskafoten är kraftigt glandelhåriga hos mjuknäva och

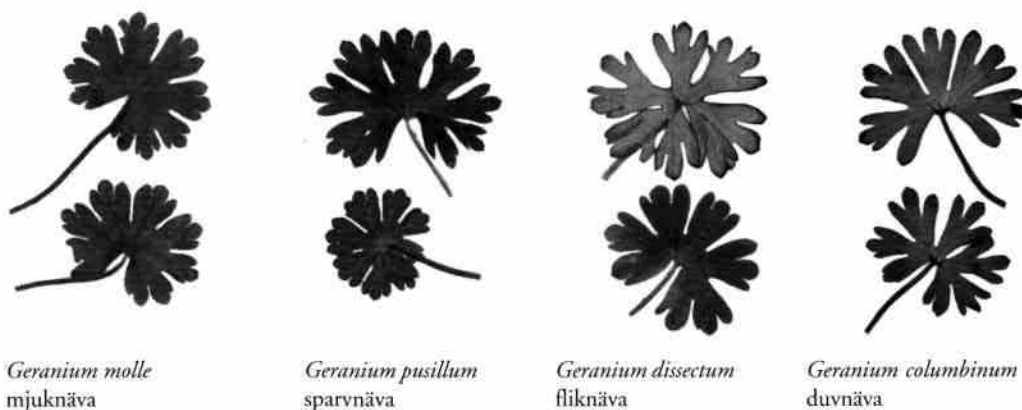
sparvnäva, oftast även hos fliknäva, medan glandelhår tycks saknas hos duvnäva.

Med dessa karaktärer i minnet blir det förhoppningsvis lättare att bestämma smånävorna till våren!

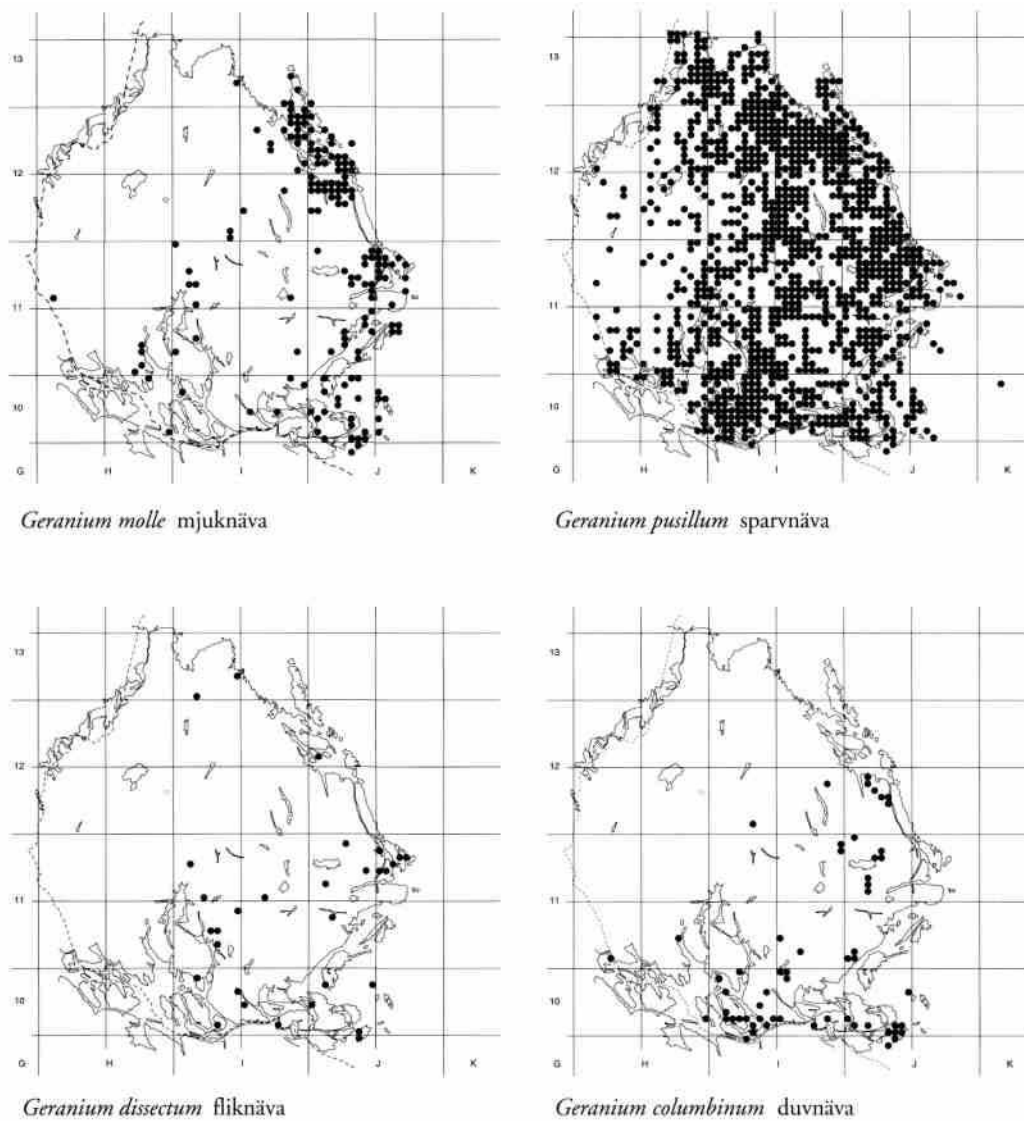
Litteratur:

- Krok, T. O. B. N. & Almquist, S. 2001: *Svensk flora. Fanerogamer och ormbunsväxter*. 28:e upplagan, bearbetad av L. och B. Jonsell. Liber, Stockholm.
- Lid, J. & Lid, D. T. 1994: *Norsk flora*. 6:e upplagan, utgiven av R. Elven. Det Norske Samlaget, Oslo.
- Mossberg, B., Stenberg, L. & Ericsson, S. 1992: *Den nordiska floran*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

Ebbe Zachrisson
 Frodegatan 38
 753 27 Uppsala

Figur 2. Rosettbladens skivor hos de fyra arterna skiljer sig inte särskilt mycket åt, men deras utseende kan ge vissa ledtrådar.

Figur 3. Åtminstone i delar av östra Uppland förekommer de fyra arterna inom samma eller överlappande utbredningsområden. Kartorna redovisar registreringar i Projekt Upplands floras databas fram till och med augusti 2003.